

بررسی رابطه بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه با توجه به نقش ارتباطات

سیاسی هیئت مدیره

محمد رضا زاده

کارشناسی ارشد حسابداری

آرزو رحیم بیگی

کارشناسی ارشد حسابداری

چکیده

مدیران زمان با ارزش خود را صرف کنترل هزینه های واحد تجاری می کنند تا از رشد و بقای شرکت خود اطمینان حاصل کنند. برای داشتن یک کنترل مؤثر، مدیر باید رفتار هزینه ها را در امور تجاری درک کند. رفتار هزینه اطلاعات مهمی را برای مدیر یک سازمان فراهم می کند. با این حال چسبندگی هزینه ها که نشای از فعالتهای مدیریت است، باعث عدم تقارن در تصمیمات مدیران در قبال منابع تعهد شده است. دو عاملی که میتواند بر چسبندگی هزینه ها تأثیرگذار باشد، عبارتند از نظارت سرمایه گذاران و ارتباطات سیاسی. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه با توجه به نقش ارتباطات سیاسی هیئت مدیره است. جامعه آماری تحقیق را شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ تشکیل می دهد که ۱۶۰ شرکت با استفاده از روش هدفمند انتخاب شدند. به منظور تجزیه و تحلیل فرضیه ها از رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج آزمون ها نشان داد که بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه شرکت رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج نشان داد که ارتباطات سیاسی بر رابطه بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه تأثیرگذار است

واژه های کلیدی: نظارت سرمایه گذاران، چسبندگی هزینه، ارتباطات سیاسی هیئت مدیره

مقدمه

مدیران زمان با ارزش خود را صرف کنترل هزینه های واحد تجاری می کنند تا از رشد و بقای شرکت خود اطمینان حاصل کنند. برای داشتن یک کنترل مؤثر، مدیر باید رفتار هزینه ها را در امور تجاری درک کند. مدیران در اجرای بسیاری از وظایف خود مانند برنامه ریزی و کنترل، متکی به آگاهی از رفتار هزینه هستند. شناخت رفتار هزینه در واکنش به تغییرات سطح تولید و فروش، برای مدیریت شرکت ها از اهمیت زیادی برخوردار است (Garkaz & Makrani, 2021). رفتار هزینه اطلاعات مهمی را برای مدیر یک سازمان فراهم می کند. این اطلاعات به مدیران در زمینه تهیه بودجه، تخمین جریان های نقدی، برنامه ریزی پرداخت سود و ارزیابی سودآوری پروژه کمک می کنند. اطلاعات هزینه همچنین به مدیر در زمینه تجزیه و تحلیل علمی برای بدست آوردن حقایق و به حداقل رساندن خطرات در پروژه ها کمک می کند. مطالعات سنتی رفتار هزینه به ندرت رفتار هزینه و تأثیر آن بر عملکرد، با وجود اهمیت آن برای تصمیم گیری مدیریتی را بررسی می کند. علاوه بر این، بیشتر ادبیات موجود در این زمینه بر اساس بازارهای پیشرفته است و در مورد تأثیر رفتار هزینه بر عملکرد شرکت در کشورهای نوظهور کمتر است (سامانیان و همکاران، ۱۴۰۰). نوسانات اقتصادی در کشورهای نوظهور و کمتر توسعه یافته، منجر به رفتار هزینه ای متفاوت می شود (Brummitt et al., 2017).

در مدل های سنتی رفتار هزینه ها در حسابداری مدیریت، هزینه های متغیر نسبت به تغییرات حجم فعالیت به طور متناسب افزایش یا کاهش می یابند. به این معنا که بزرگی تغییرات در هزینه ها تنها به بزرگی تغییرات در حجم فعالیت

وابسته است و جهت تغییرات (افزایش یا کاهش) در حجم فعالیت تأثیری روی بزرگی تغییرات در هزینه‌ها ندارد (Yang et al., 2023)، اما نتایج پژوهش‌های Cooper and Kaplan (۱۹۹۸)، Banker et al (۲۰۱۱)، بیانگر آن است که میزان افزایش در هزینه‌ها هنگام افزایش در سطح فعالیت، بیشتر از میزان کاهش در هزینه‌ها هنگام کاهش در حجم فعالیت است. چنین رفتار هزینه‌ها را چسبندگی هزینه‌ها می‌نامیم (Kontesa and Brahmana, 2018). بروز چسبندگی هزینه‌ها، عدم تقارن در تصمیمات مدیران در قبال منابع تعهد شده است. مدیریت، در دوره‌های کاهش سطح تقاضا می‌تواند متحمل هزینه‌های تعدیل دارایی‌های عملیاتی شود یا با ثابت نگه داشتن سطح دارایی‌های عملیاتی، متحمل هزینه‌های عملیاتی مرتبط با ظرفیت‌های تولیدی مازاد شود (کامیابی و علیزاده، ۱۳۹۶). در واقع طبق بررسی‌های انجام شده توسط Chen et al (۲۰۱۸) یکی از دلایل احتمالی چسبندگی هزینه‌ها، انگیزه‌های شخصی مدیران یا مدیریت سود است که از رابطه نمایندگی ناشی می‌شود. با این حال سیل عظیم رسوایی شرکت‌ها در سال‌های اخیر نقش حاکمیت شرکتی را در نظارت موثر بر تصمیمات مدیران و عملکرد شرکت‌ها به چالش کشیده است. اصلاح چنین وضعی مستلزم نظارت موثر بر عملکرد شرکت‌ها و تصمیمات اخذ شده از سوی مدیران آنهاست (Cornett et al., 2017). عموماً این گونه تصور می‌شود که حضور سرمایه‌گذاران بزرگ ممکن است به تغییر رفتار و عملکرد شرکت‌ها منجر شود، این امر از فعالیت‌های نظارتی که این سرمایه‌گذاران انجام می‌دهد نشأت می‌گیرد (Velury and Jenkins, 2018). این سهامداران بیشتر توجه خود را معطوف به اموری می‌نمایند که تصمیم‌گیری در مورد آنها مستقیماً مرتبط با اهداف بلند مدت شرکت‌ها که همانا افزایش سودآوری همراه با افزایش کیفیت است، می‌باشد (Bates et al., 2019).

در خصوص ارتباط میان نظارت سرمایه‌گذاران و رفتار هزینه‌ای مدیران نظریات متفاوتی وجود دارد. شماری از محققان معتقدند که سرمایه‌گذاران بزرگ به صورت توده وار رفتار می‌کنند و تمایل دارند از استراتژی بازخورد مثبت معامله استفاده نمایند. از این رو، عملکرد آنها می‌تواند به خود همبستگی و بی‌ثباتی هزینه‌ها منجر شود؛ به طوری که با وجود این نوع از سرمایه‌گذاران، چسبندگی هزینه قابل مشاهده است (Sias and Whidbee, 2018). این دیدگاه بر مبنای نظریه همگرایی منافع قابل توجیه است؛ بدان معنی که سرمایه‌گذاران با مدیران به دلیل منافع مشترک همسو شده، باعث بی‌ثباتی بین هزینه‌ها و حجم فعالیت‌ها می‌شوند. در مقابل، گروه دیگر معتقدند سرمایه‌گذاران بزرگ، سرمایه

گذاران آگاهی هستند که با اطلاعات جدید و بموقع هزینه کرد مدیران را تنظیم کرده، از عدم توازن بین هزینه و فعالیت ها می کاهند، لذا وجود این سرمایه گذاران باعث کاهش احتمال چسبندگی هزینه ها می گردد (Bohl et al., 2019).

از دیگر عوامل تأثیرگذار بر رفتار مدیران، ارتباط سیاسی است، در واقع میزان ارتباطات سیاسی بر جسارت مدیران شرکت ها تأثیرگذار بوده و سطح استفاده از اقلام تعهدی اختیاری را در آنها افزایش می دهد، می توان انتظار داشت با دستکاری در میزان سود گزارش شده، میزان مالیات پرداختنی شرکت نیز تغییر یابد. شرکت ها بعد از برقراری ارتباطات سیاسی، دسترسی آسانتری به منابع مالی داشته و لذا مدیران ممکن است به منظور افزایش سطح عملکرد خود، با آزادی عملی بیشتری اقدام به فعالیت های سودجویانه نمایند (اسدی شوکی، ۱۳۹۸). مطالعات متعدد مانند Fan et al. (۲۰۱۵)، Fan & Wang (۲۰۱۷) نشان داده است که ارتباط سیاسی بیشتر در شرکت ها، باعث می شود که فرصت دسترسی شرکت ها به منابع بلندمدت و کم هزینه تر فراهم شده و در نتیجه در شرکت های با ارتباط سیاسی بالاتر، نسبت بدهی های بلندمدت بیشتر می گردد که این امر می تواند بر چسبندگی هزینه های شرکت ها تأثیر منفی داشته باشد (Lin et al., 2019). از این رو، مسأله اصلی در این پژوهش این است که آیا بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه با توجه به نقش ارتباطات سیاسی هیئت مدیره رابطه معناداری وجود دارد؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر روش انجام از نوع پژوهش های توصیفی - همبستگی و از نظر طرح تحقیق، جزء دسته تحقیقات شبه تجربی است. جامعه آماری تحقیق شامل شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ است. نمونه آماری با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و با اعمال محدودیت هایی که در زیر آمده است در نهایت ۱۶۰ شرکت انتخاب شدند:

- سال مالی شرکت ها منتهی به پایان ماه اسفند باشند.

- شرکت های فعال در بخش های (سرمایه گذاری، بانک ها، بیمه ها، واسطه گری ها و شرکت های خدماتی و پیمانکاری و کشاورزی) حذف خواهند شد.

- سهام آنها بطور مرتب در تالار بورس معامله گردد.

- دارای وقفه معاملاتی بیش از شش ماه نباشند.

- طی بازه زمانی تحقیق از فهرست شرکت های پذیرفته شده حذف نشده و سال مالی خود را تغییر نداده باشند.

- کلیه داده های مورد نیاز برای محاسبه متغیرهای تحقیق در دسترس باشد.

متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته

چسبندگی هزینه: در این پژوهش به منظور اندازه گیری چسبندگی هزینه از مدل یانگ و همکاران (۲۰۲۳) و

کونتسا و برامان (۲۰۱۸) استفاده شد که به صورت زیر قابل محاسبه است:

$$Stichy_{it} = \log \left(\frac{SGA_{it}}{SGA_{it-1}} \right)$$

که در آن:

SGA_{it} : عبارت ست از جمع هزینه های عمومی و اداری و تشکیلاتی.

متغیر مستقل

نظارت سرمایه گذاران: در این پژوهش بر اساس مطالعات کونتسا و برامان (۲۰۱۸) نظارت سرمایه گذاران متغیر

موهومی (ساختگی) است. بدین صورت که اگر شرکت دارای سهامداران نهادی با بیش از ۲۵ درصد سهام شرکت باشد

به عنوان سرمایه گذار نظار شناخته شده و عدد یک داده می شود و اگر غیر از این باشد عدد صفر می گیرد.

متغیر تعدیلگر

ارتباطات سیاسی (PC): ارتباطات سیاسی یک متغیر مجازی با ارزش صفر و یک هست، که جهت اندازه گیری آن به پیروی از مطالعات انجام شده توسط کونتسا و برامان (۲۰۱۸) و لین و همکاران (۲۰۱۵) از دو معیار بدهی بلندمدت و نیز وجود اعضای هیئت مدیره وابسته به دولت به شرح زیر استفاده شده است:

۱- نسبت بدهی های بلندمدت به کل بدهی ها در هر سال برای هر شرکت محاسبه شده است.

۲- نسبت اعضای هیئت مدیره وابسته به دولت به کل اعضاء هیئت مدیره در هر سال برای هر شرکت محاسبه شده است.

شرکتهایی که نسبت بدهی های بلندمدت به کل بدهی های آنها و نیز نسبت اعضای هیئت مدیره وابسته به دولت به کل اعضاء هیئت مدیره آنها بیشتر از میانه سایر شرکت ها میباشد به عنوان شرکت های دارای روابط سیاسی می باشند و به آنها عدد یک اختصاص می یابد و مابقی شرکت ها عدد صفر اختصاص یافته است.

متغیرهای کنترل

اندازه شرکت (Size): عبارت است از لگاریتم کل دارایی های شرکت

اهرم مالی (Lev): عبارت است از کل بدهی ها بر کل دارایی ها

فرایند تجزیه و تحلیل داده ها یک فرآیند چند مرحله ای است که طی آن داده های جمع آوری شده خلاصه، کدبندی، دسته بندی و در نهایت پردازش می شوند تا زمینه اجرای تحلیل ها و انجام آزمون ها فراهم گردد. تجزیه و تحلیل داده های این تحقیق و آزمون فرضیات آن توسط نرم افزارهای اکسل و ایویوز انجام شده است. به این ترتیب که اطلاعات فراهم شده توسط پایگاه های اطلاعاتی ابتدا در نرم افزار اکسل دسته بندی و مرتب سازی شده است و سپس به نرم افزار ایویوز منتقل گردیده تا آزمون های آماری مورد نظر بر روی آنها انجام شود. دانش آماری که در تحلیل آماری این تحقیق استفاده می شود، شامل آمار توصیفی جهت توصیف و ارائه مشخصات آماری متغیرها و پارامترها و آمار استنباطی شامل تخمین و برآورد ضرایب می باشد.

یافته ها

یافته های پژوهش در قالب دو بخش (۱) آمار توصیفی و (۲) آمار استنباطی، در ادامه ارائه شده است.

آمار توصیفی شامل روش هایی است که به وسیله آن ها می توان داده های جمع آوری شده را پردازش و خلاصه نمود. این نوع آمار صرفاً به توصیف جامعه یا نمونه می پردازد و هدف از آن، محاسبه پارامترهای جامعه یا نمونه پژوهش است (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۹). نمونه مورد بررسی طی دوره زمانی مورد بررسی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱، شامل ۱۶۰ شرکت پذیرفته شده در بورس می باشد. با توجه به ترکیبی بودن داده ها، تعداد مشاهدات برابر با ۱۲۸۰ مشاهده (شرکت-سال) است. در این بخش، شاخص ها مرکزی شامل میانگین، میانه، و شاخص های پراکندگی شامل انحراف معیار، بیشینه و کمینه متغیرهای مورد استفاده محاسبه و در جدول شماره (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): شاخص های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش	علامت	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
چسبندگی هزینه	Stichy	۴.۵۱۶	۴.۴۳۵	۶.۹۶۵	۲.۸۴۹	۰.۵۶۶
نظارت سرمایه گذاران	IM	۰.۳۵۲	۰.۰۰۰	۱.۰۰	۰.۰۰	۰.۱۰۹
ارتباطات سیاسی	PC	۰.۳۲۵	۰.۰۰۰	۱.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۳۹
اندازه شرکت	Size	۱۴.۰۹	۱۳.۶۵	۱۸.۲۳	۹.۵۱۶	۴.۷۸۳
اهرم مالی	Lev	۰.۵۴۱۸	۰.۵۸۳۲	۰.۹۶۴۳	۰.۱۲۰۵	۰.۲۰۱۶

میانگین، اصلی ترین و مهم ترین شاخص مرکزی به شمار می آید که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است. همان طور که در جدول شماره (۱) مشاهده می شود، مطابق این داده ها، میانگین چسبندگی هزینه برابر با ۴.۵۱۶ است که

نشان می‌دهد هزینه‌های عمومی و اداری و تشکیلاتی در شرکت‌های مورد مطالعه بالاست. میانگین متغیر نظارت سرمایه گذاران برابر با ۰.۳۵۲ است؛ که نشان می‌دهد تقریباً ۳۵ درصد شرکت‌های مورد مطالعه دارای سهامداران نهادی با ۲۵ درصد سهام و بیشتر است. میانگین متغیر روابط سیاسی برابر با ۰.۳۲۵ است که نشان می‌دهد به طور متوسط ۳۲ درصد شرکت‌های مورد مطالعه دارای روابط سیاسی هستند. میانه نقطه‌ای است که یک نمونه را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌نماید. به عبارتی دیگر، ۵۰ درصد مشاهدات قبل و ۵۰ درصد مشاهدات بعد از آن قرار دارند. اگر مقدار میانه به میانگین نزدیک باشد، بدین معنی است که توزیع داده‌های متغیر مربوطه به توزیع نرمال نزدیک است. مطابق داده‌های جدول فوق، میانکه در تمامی متغیرها به میانگین نزدیک است که نشان می‌دهد متغیرهای به صورت تقریبی از توزیع نرمال برخوردار هستند. معیارهای پراکندگی، معیارهایی هستند که پراکندگی مشاهدات را حول میانگین بررسی و مقایسه می‌نمایند. یکی از مهم‌ترین معیارهای پراکندگی، انحراف معیار می‌باشد. با توجه به جدول فوق، پراکندگی داده‌ها را در حد مطلوبی است.

در بخش آمار استنباطی قبل از برازش مدل‌های رگرسیون و تخمین ضرایب، باید روش تخمین مناسب داده‌ها از بین دو روش تلفیقی یا پانل انتخاب گردد. برای انتخاب از بین دو روش تلفیقی و پانل از آزمون F لیمر استفاده می‌شود. در این آزمون اگر احتمال آزمون بیشتر از ۵٪ باشد، روش تلفیقی و چنانچه احتمال آزمون کمتر از ۵٪ است، روش پانل مناسب خواهد بود. نتایج در جدول (۴-۲) ارائه شده است.

جدول (۲): نتایج آزمون F لیمر

آزمون	درجه آزادی	آماره	احتمال	نتیجه
مدل اول	F لیمر	(۱۵۹، ۱۱۱۵)	۰.۲۱۵۳	۰.۹۵۷۱
مدل دوم	F لیمر	(۱۵۹، ۱۱۱۳)	۰.۲۴۲۱	۰.۸۹۳۷

همان طور که در جدول (۲) مشاهده می شود، احتمال آماره F لیمر در هر دو مدل بیشتر از ۰/۰۵ است؛ لذا برای تخمین این مدل ها از روش تلفیقی (Pooled) استفاده می شود.

یکی از مفروضات مهم در مدل های رگرسیون خطی که نشان دهنده اعتبار آزمون های رگرسیونی به شمار می رود این است که متغیر وابسته دارای توزیع نرمال باشد.

H₀: جزء خطا دارای توزیع نرمال است.

H₁: جزء خطا دارای توزیع نرمال نیست.

جدول (۳): نتایج آزمون نرمال بودن جمله خطا

مدل	آماره جاک- برا	احتمال آماره (Sig.)	نتیجه
مدل اول	۰.۸۷۱۹	۰.۳۶۱۹	تائید نرمال بودن جزء خطا
مدل دوم	۰.۷۵۹۱	۰.۳۰۶۸	تائید نرمال بودن جزء خطا

نتایج این آزمون در جدول (۳) ارائه شده است. بر اساس نتایج از آنجا که در هر دو مدل تحقیق، مقدار احتمال آماره P- (Value) جاک-برا بیشتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، بنابراین، نرمال بودن توزیع باقیمانده های مدل های رگرسیونی تحقیق تائید می گردد. در ادامه به منظور بررسی برقراری فرض همسانی واریانس اجزاء خطا از طریق آزمون وایت^۱ مورد آزمون قرار گرفته است.

H₀: جملات خطا دارای واریانس همسان هستند.

H₁: جملات خطا دارای واریانس ناهمسان هستند.

جدول (۴): نتایج آزمون وایت

مدل	مقدار آماره	احتمال آماره (Sig.)

¹ - White

۰.۵۸۳۴	۰.۸۷۱۴	F-statistic	مدل اول
۰.۵۸۱۱	۱۱.۳۵۵	Obs*R-squared	
۰.۱۴۰۰	۱.۱۵۹۰	F-statistic	مدل دوم
۰.۱۳۰۸	۲۴.۴۱۹	Obs*R-squared	

مطابق نتایج آزمون وایت در جدول (۴)، مقدار احتمال آماره برای هر دو مدل تحقیق بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا فرض صفر این آزمون یعنی وجود واریانس همسان جملات خطا رد نمی گردد. بنابراین در این تحقیق مشکل ناهمسانی واریانس جملات خطا وجود ندارد و می توان از روش حداقل مربعات معمولی (OLS) برای تخمین مدل ها استفاده کرد.

بهمینطور بررسی همبستگی بین متغیرها از عامل تورم واریانس استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول (۵) ارائه شده است. شایان ذکر است که بررسی این شاخص ها فقط در خصوص متغیرهای توضیحی مدل ها بررسی می شود. اگر بین متغیرهای توضیحی هیچ گونه همخطی وجود نداشته باشد، مقدار عامل تورم واریانس برابر با ۱ خواهد بود. اما بین متغیرهای توضیحی، مقداری از همبستگی وجود دارد؛ و آنچه که مشکل ایجاد می کند وجود همبستگی بالاست که باعث می گردد نتایج تخمین ضرایب، غیر قابل اتکاء گردد. اگر شاخص عامل تورم واریانس بیشتر از ۱۰ گردد، همخطی بین متغیرهای توضیحی اثر نامطلوبی بر برآوردهای روش حداقل مربعات دارد (افلاطونی، ۱۳۹۲).

جدول (۵): نتایج آزمون هم خطی بین متغیرهای توضیحی

مدل اول	مدل دوم	متغیرها	
		عامل تورم واریانس	عامل تورم واریانس
۲.۲۳۰	۳.۱۶۶	IM	نظارت سرمایه گذاران
----	۲.۱۳۶	PC	ارتباطات سیاسی
----	۶.۵۲۱	IM*PC	نظارت سرمایه گذاران*ارتباطات سیاسی
۳.۳۱۰	۲.۳۴۲	Size	اندازه شرکت

۲.۲۳۱	۲.۴۱۳	Lev	اهرم مالی

مطابق نتایج فوق، مقدار عامل تورم واریانس در مدل های رگرسیونی فوق کمتر از عدد ۱۰ است لذا می توان گفت مشکل هم خطی بین متغیرهای توضیحی مدل ها در حدی نیست که نتایج تخمین ضرایب را غیر قابل اتکاء کند. پس از بررسی پیش فرض های مدل های رگرسیونی تحقیق و اطمینان از برقراری این فرض ها، حال می توان به تخمین مدل ها اقدام نمود. هدف از تخمین مدل ها، استفاده از نتایج تخمین ضرایب برای آزمون فرضیه های تحقیق است. در ادامه هر یک از فرضیه های تحقیق به تفکیک مورد آزمون آماری قرار می گیرند.

فرضیه اول

H₀: بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه رابطه معناداری وجود ندارد.

H₁: بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه رابطه معناداری وجود دارد.

به منظور آزمون این فرضیه اول از مدل رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$Stichy_{it} = \beta_0 + \beta_1 IM_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 Lev_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول (۶) نتایج آزمون فرضیه اصلی اول

متغیر	ضریب	آماره t	احتمال آماره (Sig.)
ضریب ثابت	۰.۱۸۱	۸.۵۴۷	۰.۰۰۰۰
نظارت سرمایه گذاران	-۰.۰۹۱	-۲.۸۹۳	۰.۰۰۳۹
اندازه شرکت	-۰.۱۰۳	-۳.۵۱۸	۰.۰۰۱۷
اهرم مالی	-۰.۰۰۱	-۰.۰۸۸	۰.۹۲۹۳
آماره F فیشر	۹.۸۱۵	ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۴۱۶۴

احتمال آماره	۰.۰۰۰۰	آماره دوربین-واتسون	۲.۱۸۲

مطابق نتایج تخمین مدل اول تحقیق در جدول (۶)، مقدار احتمال آماره F فیشر برابر ۰.۰۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ (سطح خطای تحقیق) است، بنابراین معنی داری و مناسب بودن مدل تأیید می گردد. مقدار آماره دوربین واتسون به میزان ۲.۱۸۲ حاکی از عدم وجود خود همبستگی بین جملات خطاء مدل است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل برابر با ۰.۴۱۶۴ نشان می دهد، حدود ۴۲ درصد از تغییرات متغیر چسبندگی هزینه توسط متغیرهای مدل، توضیح داده می شود.

در خصوص فرضیه اول، مقدار احتمال آماره t متغیر نظارت سرمایه گذاران برابر ۰.۰۰۳۹ است که کمتر از سطح خطای ۵٪ است، بنابراین بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه رابطه معناداری وجود دارد و در نتیجه فرضیه فرعی ۱ رد نمی گردد. همچنین، با توجه به علامت ضریب متغیر نظارت سرمایه گذاران که برابر با -۰.۰۹۱- است، می توان گفت بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم

H₀: ارتباطات سیاسی هیئت مدیره رابطه بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه را تعدیل نمی کند.

H₁: ارتباطات سیاسی هیئت مدیره رابطه بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه را تعدیل می کند.

به منظور آزمون این فرضیه دوم از مدل رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$Stichy_{it} = \beta_0 + \beta_1 IM_{it} + \beta_2 PC_{it} + \beta_3 IM_{it} * PC_{it} + \beta_4 Size_{it} + \beta_5 Lev_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول (۷) نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم

متغیر	ضریب	آماره t	احتمال آماره (Sig.)
ضریب ثابت	۰.۲۹۸	۱۲.۱۶۵	۰.۰۰۰۰
نظارت سرمایه گذاران	-۰.۱۰۹	-۳.۶۶۹	۰.۰۰۱۴

۰.۰۰۰۰	۶.۱۶۵	۰.۲۱۱	PC	ارتباطات سیاسی
۰.۰۰۰۰	۴.۹۹۱	۰.۱۲۴	IM *PC	نظارت سرمایه گذاران*ارتباطات سیاسی
۰.۰۰۳۱	-۲.۹۱۶	-۰.۰۹۹	Size	اندازه شرکت
۰.۷۱۹۴	-۰.۴۵۸	-۰.۰۱۲	Lev	اهرم مالی
۰.۴۵۱۶	ضریب تعیین تعدیل شده	۲۳.۰۱۹	آماره F فیشر	
۲.۲۴۱	آماره دوربین-واتسون	۰.۰۰۰۰	احتمال آماره	

مطابق نتایج تخمین مدل دوم تحقیق در جدول (۴-۷)، مقدار احتمال آماره F فیشر برابر ۰.۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ (سطح خطای تحقیق) است، بنابراین معنی داری و مناسب بودن مدل تأیید می گردد. مقدار آماره دوربین واتسون به میزان ۲.۲۴۱ حاکی از عدم وجود خود همبستگی بین جملات خطاء مدل است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل برابر با ۰.۴۵۱۶ نشان می دهد، حدوداً ۴۵ درصد از تغییرات متغیر چسبندگی هزینه ها توسط متغیرهای مدل، توضیح داده می شود.

در خصوص آزمون فرضیه های دوم، مقدار احتمال آماره متغیر نظارت سرمایه گذاران*ارتباطات سیاسی برابر با ۰.۰۰۰ است که کمتر سطح خطای ۰.۰۵ بوده و در نتیجه می توان گفت که فرضیه دوم تحقیق نیز تأیید می شود. با توجه به ضریب بتا که برابر با ۰.۱۲۴ است، می توان گفت که ارتباطات سیاسی رابطه بین ب نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه را تعدیل می کند.

بحث و نتیجه گیری

طبق استدلال چن و همکاران (۲۰۱۸) از آنجا که هزینه های عمومی، اداری و فروش بخش مهمی از هزینه های عملیاتی شرکت ها را تشکیل می دهند، مدیران فرصت طلب در زمان افزایش فروش، علاقه مند به افزایش سریع هزینه های عمومی،

اداری و فروش و در زمان کاهش فروش، علاقه مند به کاهش بسیار آهسته این هزینه ها هستند. این رفتار، سبب تغییر چسبندگی هزینه ها از سطح مطلوب خواهد شد. این پدیده، احتمالاً به ارتباط مثبت بین هزینه های نمایندگی و میزان چسبندگی هزینه ها منجر خواهد شد و از آنجا که سیستم های راهبری شرکتی در راستای کاهش مدیریت سود طراحی و اجرا می شوند، انتظار می رود هر چه سیستم های راهبری شرکتی قوی تر باشند، ارتباط مثبت بین مدیریت سود و میزان چسبندگی هزینه ها کمرنگ تر شود، که می تواند تأثیر مثبت بر عملکرد شرکت داشته باشد. رفتار هزینه به عنوان یک حوزه جدید در حسابداری پدیدار شده است. دیدگاه سنتی رفتار هزینه بیان می کند که رابطه ای مستقیم میان محرک هزینه و هزینه وجود دارد. در ادامه، با انجام پژوهش های بیشتر دیدگاه سنتی اصلاح شده و منجر به این دیدگاه شد که هزینه ها به وسیله منابع ایجاد می شوند و چنین منابعی برای انجام چندین فعالیت لازم و ضروری هستند. همچنین، این فرض پذیرفته شده بود که یک رابطه مکانیکی میان فعالیت ها و هزینه ها وجود دارد و به دنبال بررسی نقش مدیران در رفتار هزینه ها نبودند. در دیدگاه مدرن، تصمیمات مدیران به عنوان یک محرک بنیادی در رفتار هزینه ها در نظر گرفته می شود. چنین مفهومی جعبه سیاه رفتار هزینه ها را گشوده و به پژوهشگران فرصت پژوهش درباره شیوه جدیدی از تفکر در مورد رفتار هزینه را از طریق تصمیمات مدیران می دهد. مدیران، سطح منابع را با توجه به محدودیت های زیادی از جمله شرایط تقاضا، هزینه های تعدیل منابع، حاکمیت، انگیزه ها (همانند مزایای جبران خدمت) و سوگیری هایی مانند بیش اعتمادی انتخاب می کنند. همه این عوامل، به نوعی تغییردهنده هزینه ها هستند. به عنوان نمونه در هنگامی که هزینه های تعدیل منابع ضروری هستند مدیران سطوح مختلفی از منابع را برای سطح یکسانی از فعالیت بسته به افزایش یا کاهش نسبت به دوره قبل انتخاب می کنند.

نتایج فرضیه اول نشان داد که بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه رابطه منفی معناداری وجود دارد و با افزایش نظارت سرمایه گذاران، چسبندگی هزینه کاهش می یابد. در واقع میتوان گفت در صورتی که نظارت سرمایه گذاران نهادی افزایش بیابد، رفتار نامتقارن هزینه ها که یکی از عوامل دستکاری صورتهای مالی، است کمتر اتفاق می افتد. نتایج این پژوهش با مطالعات یانگ و همکاران (۲۰۲۳)، چانگ و همکاران (۲۰۱۹) همخوانی دارد.

نتایج فرضیه دوم نشان داد که ارتباطات سیاسی رابطه بین نظارت سرمایه گذاران و چسبندگی هزینه ها را تعدیل می کند. بر این اساس می توان گفت در شرکت هایی که دارای روابط سیاسی بالای هستند، احتمال مدیران با اطمینان بیشتر با

پنهان کردن رویدادها و اقدامات نامطلوب، هزینه‌ها را دستکاری کرده تا از این طریق بتوانند سود شرکت را سود (زیان) شرکت را بیشتر (کمتر) از واقع ارزیابی کنند. نتایج این پژوهش با مطالعات گارکاز و مکرانی (۲۰۲۱)، پرابوو و همکاران (۲۰۱۸) همخوانی دارد.

پس از تحلیل فرضیه‌ها به شرح فوق و مشخص شدن ابعاد رابطه بین متغیرها، حال می‌توان بر مبنای این یافته‌ها پیشنهاداتی کاربردی برای استفاده‌کنندگان احتمالی از نتایج تحقیق ارائه نمود. از سوی دیگر، در راستای بهبود دانش آتی پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی فراهم نمود.

- با توجه به نتایج فرضیه اول پیشنهاد می‌شود سازمان بورس اوراق بهادار متغیر نظارت سرمایه‌گذاران بر اساس معیار مورد بررسی در این پژوهش را به عنوان متغیر تأثیر بر چسبندگی هزینه‌ها، بیشتر مورد توجه قرار داده و در رتبه بندی شرکتها از نظر شفافیت اطلاعات، این متغیر را نیز مد نظر داشته باشند.

- با توجه به نتایج فرضیه دوم به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود در زمان انتخاب سهام شرکتها، به داشتن روابط سیاسی توجه شود. بدین منظور کافی است به سهامداران عمده شرکت توجه شود و در صورتی که بیش از ۲۰ درصد سهام شرکت در اختیار نهادهای دولتی بود، میتوان گفت که شرکت دارای روابط سیاسی است. داشتن روابط سیاسی می‌تواند احتمال دستکاری صورتهای مالی را افزایش دهد و از این طریق در بلند مدت بر ارزش شرکت تأثیر گذار باشد.

منابع

- اسدی شوکی، فیض اله. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر مسئولیت اجتماعی شرکت بر اجتناب مالیاتی به واسطه نقش ارتباطات سیاسی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. کنفرانس ملی آینده پژوهی، مدیریت و توسعه پایدار
- برزگر، قدرت‌الله؛ شیرازی، زهرا. (۱۴۰۰). بررسی مقایسه ای وابستگی سیاسی، ابهام سیاسی و ارتباطات سیاسی هیات مدیره بر چسبندگی هزینه نیروی کار در شرکت های ایرانی، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۵(۵۸)، ۱۲۳-۱۴۱.
- سامانیان، سعید؛ بندریان، امیرعلی؛ سامانیان، علیرضا؛ مسیحی‌پور، کورش. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی هیات مدیره و تحریم های اقتصادی بر چسبندگی هزینه ها با تأکید بر نقش مالکیت نهادی: آزمون تئوری نمایندگی و اقتصاد سیاسی در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۴(۵۵)، ۱۰۴-۱۲۱.
- فرجی، امید؛ هیرید، مرجان؛ جعفری، مرضیه. (۱۴۰۱). ارتباطات سیاسی و رفتار نامتقارن هزینه ها: شواهدی از چرخه های تجاری. سومین کنفرانس بین المللی نوآوری در مدیریت کسب و کار و اقتصاد

- قدرتی زوارم، عباس؛ نوروزی، محمد؛ باقری ایرج، الهام؛ نصیری، داریوش. (۱۴۰۱). بررسی وضعیت چسبندگی هزینه های اداری و عمومی در چرخه حیات، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۶(۸۴)، ۹۱۹-۹۳۸.
- کامیابی، یحیی؛ علیزاده، شایسته. (۱۳۹۶). تاثیر چسبندگی هزینه بر معیارهای عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری، تهران، موسسه آموزش عالی صالحان
- Anderson, M. C., Banker, R. D., & Janakiraman, S. N. (2003). Are selling, general and administrative costs "sticky"? *Journal of Accounting Research*, 41(1), 47-63.
- Banker, R., R. Huang, and R.Natarajan. (2011). Equity incentives and long-term value created by SG&A expenditure. *Contemporary Accounting Research* 28 (3): 794-830.
- Bates, T.W., Kahle, K.M., Stulz, R.M. (۲۰۱۹). "Why do U.S. firms hold so much more cash than they used to?". *J. Finance* 64, 1985-2021.
- Bohl, M., Brzezczynski, J., Wilfling, B. (2019). Institutional investors and stock returns Volatility:
- Brummitt, C. D., Huremović, K., Pin, P., Bonds, M. H., & Vega-Redondo, F. (2017). Contagious disruptions and complexity traps in economic development. *Nature Human Behaviour*, 1(9), 665.
- Calleja, K., Steliaros, M., & Thomas, D. C. (2016). A note on cost stickiness: Some international comparisons. *Management Accounting Research*, 17(2), 127-140.
- Chen, C. X., Lu, H., & Sougiannis, T. (2018). The agency problem, corporate governance, and the asymmetrical behavior of selling, general, and administrative costs, *Contemporary Accounting Research*, 29(1), 252-282.
- Chung, C. Y., Hur, S. K., & Liu, C. (2019). Institutional investors and cost stickiness: Theory and evidence. *The North American Journal of Economics and Finance*, 47, 336-350.
- Cornett, M.M., Marcus, A., Tehranian, H and Saunders, A. (۲۰۱۷). "The impact of institutional ownership on corporate operating performance". *Journal of Banking & Finance*. 31, 1771-1794.
- Empirical evidence from a natural experiment, *Journal of Banking & Finance*, Vol 33, pp. 627-639.
- Fan, G. & Wang, X. (2017). Marketization index for China's provinces. China: National Economic Research Institute
- Fan, J. P. H., Rui, O. M. & Zhao, M. (2015). Public governance and corporate finance Evidence from corruption cases. *Journal of Comparative Economics*, 36, 343-364.
- Garkaz, M., & Makrani, S. V. M. (2021). Political connections and cost stickiness: The moderating role of product market competition. *SMART Journal of Business Management Studies*, 15(1), 39-49.
- Kontesa, Maria. Brahmana Rayenda Khresna. (2018). cost stickiness effect on firms performance: insights from malaysia. *Asia-Pacific Management Accounting Journal*, Volume 13 Issue 1
- Lin, K. J., Karim, E. K. & Carter, C. (2019). why does China's stock market have highly synchronous stock price movements? An information supply perspective *Advances in Accounting*, 31(1), 68-79.
- Sias, R., Whidbee, D.A. (2018). Are Institutional or Individual investors more likely to deprive prices from fundamentals. *Working papers*. Washington state university.
- Velury, U. and Jenkins D.S. (۲۰۱۸). "Institutional Ownership and the Quality of Earnings", *Journal of Business Research*, 59:1043-1051.
- Yang, D., Koo, J. H., & Kim, J. (2023). The role of venture capitalist monitoring in mitigating cost stickiness: Evidence from Korea's IPO market. *Finance Research Letters*, 52, 103560.